

GRADUAAT IN DE BASISVERPLEEGKUNDE

SAMENWERKINGSVERBAND KAREL DE GROTE HOGESCHOOL,
KATHOLIEKE HOGESCHOOL ANTWERPEN & SINT-
NORBERTUSINSTITUUT (ANTWERPEN)

TOETS NIEUWE OPLEIDING (OMVORMING) • BEOORDELINGSRAPPORT

16 APRIL 2026

MIA SAS (VOORZITTER) • MICHAEL LAARMAN, SOPHIE VANCAUWENBERGHE, MARY VAN ES,
MARTINE ZAMAN, ANNEMIE MEEUSEN (COMMISSIELEDEN) •
MARIANNE VAN DER WEIDEN (SECRETARIS) • BERT VAN POECK (PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract.....	4
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	5
2.1	Wat beoogt de opleiding?.....	5
2.2	Hoe wil de opleiding dat realiseren?	8
2.3	Hoe zal worden vastgesteld dat wat beoogd werd, gerealiseerd is?.....	13
2.4	Hoe investeert de opleiding in een voortdurende ontwikkeling van de kwaliteit?	17
2.5	Naleving onderwijsreglementering en andere relevante regelgeving.....	20
3	Oordeel	21
3.1	Oordeel over de potentiële kwaliteit van de opleiding	21
3.2	Conclusie: advies toetsingsbesluit	21
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van het samenwerkingsverband en de opleiding	23
	Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR)	24
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie.....	25
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding.....	26
	Bijlage 5: Verantwoording.....	27
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal.....	28
	Bijlage 7: Bevindingen van de onderwijsinspectie in functie van het erkenningsonderzoek ...	30

1 Abstract

De aangestelde commissie voerde een onderzoek naar de potentiële kwaliteit van de opleiding graduaat in de basisverpleegkunde aangeboden door het Sint Norbertusinstituut Antwerpen in samenwerking met Karel de Grote Hogeschool Antwerpen.

De commissie stelt op grond van haar onderzoek vast dat de opleiding een heldere opleidingsvisie hanteert en zich met de door haar opgestelde OLR goed weet te richten op het beoogde VKS5-niveau. Het curriculum heeft een duidelijk opbouwende lijn, is opgebouwd aan de hand van diverse leerlijnen en biedt een goede samenhang tussen de theoretische en klinische onderdelen. De opleiding onderhoudt regelmatig contact met de stagebiedende zorginstellingen. Er is een uitgebreid personeelsbeleid met aandacht voor functioneringsgesprekken en scholing. Een sterk punt is de multidisciplinaire en toegankelijke begeleiding van cursisten vanuit een degelijke beginsituatieanalyse met verschillende tools. Ook positief is het sterk uitgewerkte kwaliteitszorgsysteem dat erop gericht is de kwaliteit vast te stellen, te monitoren en te verbeteren, met data-analyse en structurele betrokkenheid van de stakeholders. De informatievoorziening aan cursisten en andere stakeholders is goed in orde. De partners in het samenwerkingsverband hebben hun samenwerking het afgelopen jaar verder geïntensiveerd. De opleiding hanteert een gedegen evaluatiebeleid, met een heldere visie op de interne en externe kwaliteitsverankering van het toetsbeleid. De delibererende klassenraad komt alleen aan het eind van het tweede semester bijeen. Na het eerste semester stelt de begeleidende klassenraad vast voor welke OLODs een cursist geslaagd is en geeft op basis daarvan advies over de studievoortgang. Voor OLODs waarvoor de cursist niet geslaagd is adviseert de begeleidende klassenraad een tweede examenkans aan het begin van het tweede semester. De commissie adviseert deze werkwijze aan te passen en dergelijke beslissingen alleen te laten nemen door de delibererende klassenraad.

De commissie formuleert de volgende aanbevelingen:

Facet 6

- Onderzoek de mogelijkheid voor de delibererende klassenraad om al na het eerste semester creditbewijzen toe te kennen voor OLODs die de cursist succesvol voltooid heeft;
- Bewaak dat de evaluatiekansen voor elke cursist op elk moment in het jaar gelijk zijn.

De commissie heeft vastgesteld dat het opleidingsdossier volledig is en dat alle negen facetten als voldoende worden beoordeeld. De potentiële kwaliteit van de opleiding in opbouw is verifieerbaar aangetoond.

Op basis van de beslisregel vastgelegd in het beoordelingskader graduaat in de basisverpleegkunde, adviseert de commissie de NVAO daarom tot het nemen van een besluit waarin het de Vlaamse Regering een gunstig advies uitbrengt.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

2.1 Wat beoogt de opleiding?

Facet 1: de leerresultaten van de opleiding, gebaseerd op de niveaudecriptoren, vermeld in artikel II.141 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, vormen een heldere en opleidingsspecifieke invulling van de internationale eisen voor het niveau, de inhoud en de oriëntatie.

Bevindingen

De graduaatsopleiding in de basisverpleegkunde van Sint-Norbertus Antwerpen streeft ernaar basisverpleegkundigen op te leiden die vanuit verpleegkundige inzichten zelfstandig kunnen handelen op niveau 5 van de Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS5-niveau) binnen diverse zorgsituaties en volgens de vigerende wetgeving. De opleiding beschrijft in het dossier als troeven van haar gegradueerde basisverpleegkundigen dat ze theoretische kennis en beroepspraktijkervaring combineren met kritische observatie en (zelf)reflectie, met bijzondere aandacht voor het verpleegkundig en klinisch redeneren. Hun verpleegkundige attitude wordt gekenmerkt door respect voor de zorgvrager, actieve samenwerking in een team, verantwoordelijkheid, beroepsfierheid en de bereidheid tot verdere professionalisering.

Vanuit deze opleidingsvisie heeft de opleiding vijf opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR) geformuleerd (zie bijlage 2 voor een uitgebreidere versie):

1. Gegevens verzamelen, zorg organiseren en coördineren vanuit verpleegproblemen;
2. Cliëntgerichte en -gestuurde verpleegkundige zorg op maat verlenen;
3. Doelgericht communiceren en samenwerken met de zorgvrager en zijn sociaal netwerk;
4. Doelgericht communiceren en samenwerken met het intra- en interprofessionele team;
5. Kwaliteitsvolle zorg verlenen, reflecteren op eigen handelen.

Twee kruistabellen in het dossier maken inzichtelijk hoe de OLR zich verhouden tot de beroepskwalificatie van de basisverpleegkundige en tot de domeinspecifieke leerresultaten (DLR). De opleiding heeft in twee overzichten duidelijk gemaakt in welke opleidingsonderdelen (OLODs) de wettelijke handelingen van een zorgkundige en basisverpleegkundige aan de orde komen.

De opleiding heeft een focusgroep georganiseerd met het werkveld om de onderwijsvisie, OLR, inhoud, evaluatie en niveau van de opleiding op elkaar af te stemmen. De opleiding licht tijdens de dialoog toe dat er in dat gesprek veel onduidelijkheid bleek te bestaan over wat het werkveld mag verwachten van een basisverpleegkundige, mede doordat de wetgeving niet duidelijk is. De opleiding heeft veel informatie verschaft en het document over complexe – niet-complexe situaties aangepast. Ze heeft daarin benadrukt dat het niet gaat om de complexiteit van handelingen, maar van situaties: basisverpleegkundigen werken autonoom in niet-complexe situaties, en als lid van een gestructureerd zorgteam samen met Verpleegkundigen Verantwoordelijk voor Algemene Zorg (VVAZ) op bachelorniveau in complexe situaties. Los van het focusgesprek verschaft de opleiding actief informatie over het werk van de basisverpleegkundige aan zorginstellingen, samen met de Karel de Grote Hogeschool (KdG). Collega's van de graduaats- en de bacheloropleiding hebben regelmatig

werkoverleg om beide niveaus op elkaar af te stemmen en tot een passende invulling van de brugopleiding te komen.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de opleiding een heldere opleidingsvisie hanteert en die kernachtig heeft verwoord. Een pluspunt is de nauwe en consequente afstemming van de OLR op de gevalideerde referentiekaders, namelijk de beroepskwalificaties en de DLR, waardoor de opleiding zich goed weet te richten op het beoogde VKS5-niveau. De commissie waardeert dat de opleiding regelmatig afstemming zoekt met het werkveld en met de bacheloropleiding. Daardoor weet de opleiding het profiel van de basisverpleegkundige te verduidelijken, wat extra belangrijk is nu de wetgeving die helderheid nog niet biedt.

De commissie concludeert dat de opleiding wat betreft dit facet voldoet.

Oordeel

De commissie oordeelt dat wat betreft dit facet de opleiding voor de eerste 120 studiepunten zal voldoen aan de basiskwaliteit.

Facet 2: het curriculum van de opleiding sluit aan bij de meest recente ontwikkelingen in het vakgebied, houdt rekening met de ontwikkelingen in het werkveld en is maatschappelijk relevant.

Bevindingen

Vanuit de onderwijskundige visie heeft de opleiding een aantal kernpunten geformuleerd voor het onderwijs. Er zal aandacht zijn voor een gefundeerde beroepskeuze voor verpleegkundige, het onderwijs zal in betekenisvolle contexten plaatsvinden met de inzet van verschillende werkvormen en aandacht voor reflectie, zelfgestuurd en levenslang leren. Andere kernpunten zijn een goede opvolging en intensieve begeleiding en een internationale gerichtheid.

In het dossier leest de commissie dat de opleiding het onderwijs zal organiseren aan de hand van zes leerlijnen. Vijf leerlijnen zijn gericht op de vijf OLR die elk jaar terugkomen op een steeds hoger beheersingsniveau. Van deze leerlijnen omvat leerlijn 2 de meeste studiepunten. Deze leerlijn gaat over het verpleegkundig handelen in de vijf domeinen van verpleegkunde: genees- en heelkunde, ouderenzorg, geestelijke gezondheidszorg en eerstelijnszorg. De zesde leerlijn, de stage, is gericht op het inoefenen en verwerven van verpleegkundige competenties in de beroepspraktijk. Ook hier gebruikt de opleiding de OLR als kader en nemen de stageleerdoelen ieder jaar toe in complexiteit en mate van zelfstandigheid. Tot slot zal er door het hele curriculum een leerlijn 'sociale en interculturele vaardigheden' lopen, gericht op een respectvolle basishouding en een sterk intercultureel bewustzijn. In dit kader zal in het derde jaar een buitenlandse stage naar Polen of Ghana mogelijk zijn. De leraren van de verschillende leerlijnen komen regelmatig samen om hun inhoud, leerdoelen, toetsvormen en onderwijsleeractiviteiten op elkaar af te stemmen. Zij documenteren hun overleg in projectfiches, waarvan in het dossier een aantal voorbeelden als bijlage is opgenomen.

De stageleerdoelen zijn gebaseerd op de OLR en de vereisten van het werkveld. Om de groei zichtbaar te maken hanteert de opleiding een model met drie niveaus: elementair, doorgroei

en integratie (EDI). De groei komt tot uiting in de mate van zelfstandigheid die van cursisten gevraagd wordt en de complexiteit van de zorgvraag. In het eerste opleidingsjaar zullen cursisten met een lage mate van zelfstandigheid aan taken werken en in contexten met een lage mate van complexiteit. Cursisten die aan het eind van het onderwijsprogramma op integratieniveau functioneren, zullen de leerdoelen op VKS5-niveau hebben behaald. De stageleerlijn zal leidend zijn in het curriculum: de stageleerdoelen van een opleidingsjaar bepalen het beheersingsniveau van de theoretische en vaardigheidsleerdoelen van dat jaar. Om de groei in de schoolcontext zichtbaar te maken en te bewaken hanteert de opleiding de vernieuwde taxonomie van Bloom voor de opmaak van leerdoelen.

Het valt de commissie op dat een aantal OLODs veel studiepunten omvatten en andere juist een heel geringe omvang hebben. De commissie stelt dit aan de orde tijdens de dialoog. De commissie vraagt wat de grote OLODs (26-34 studiepunten per jaar) betekenen voor cursisten en hoe dit rijmt met de insteek om sneller naar succeservaringen te werken. Wat betreft de kleine OLODs (3-5 studiepunten per jaar die gespreid worden over een volledig opleidingsjaar) vraagt de commissie zich af of dit mogelijk leidt tot een 'versnipperd' weekprogramma. Wat betreft de grote OLODs licht de opleiding toe dat het gaat om het klinisch onderwijs. De opleiding wil de cursisten voldoende groeikansen bieden en de stage daarom pas na een jaar beoordelen. De opleiding benadrukt dat cursisten gedurende het jaar tussentijdse evaluaties en feedbackgesprekken krijgen en bepaalde onderdelen al afronden. De opleiding wil wat dat betreft nog een precieze verdeling maken in studiepunten en uren. Wat betreft de kleine OLODs licht de opleiding toe dat deze onderdelen in de praktijk in kleinere gehelen worden opgedeeld, die in bepaalde kortere periode worden afgerond. Dit is een didactische keuze van de opleiding.

De commissie vraagt een toelichting bij het dossier, waarin ze leest dat de OLODs van het tweede en derde jaar werden aangepast in functie van transparantie, studeerbaarheid en organisatie. Ze vraagt wat er precies is aangepast en hoort dat de opleiding de transparantie heeft verhoogd doordat nu in de theoretische OLODs steeds maar aan één OLR tegelijk wordt gewerkt en dat de connectie tussen leerinhoud en OLR transparanter is gemaakt. In de stage werken cursisten aan meerdere OLR tegelijk. Om de verbinding tussen OLR, theoretische en klinische OLODs voor hen te verduidelijken, werkt de opleiding met samenhangstabellen. Tijdens de dialoog gaf de opleiding aan dat het woord 'vakken', een term uit het oude curriculum, in het dossier soms ten onrechte nog gehanteerd werd. De opleiding had dit zelf ook al opgemerkt en wil in de toekomst enkel nog werken met 'leerinhouden', gekoppeld aan OLR.

Overwegingen

De commissie vindt dat de opleiding haar onderwijsvisie goed heeft uitgewerkt, wat heeft geleid tot een helder opleidingsprogramma. De diverse leerlijnen bieden een duidelijk kader in de opleidingsjaren, waarbij de leerdoelen en beheersingsniveaus van de OLR toenemen per opleidingsjaar. De opleiding heeft op de vragen van de commissie over de grote OLODs duidelijke antwoorden gegeven. Ze heeft daarin laten zien dat ze alle cursisten voldoende groeikansen wil bieden en oog heeft voor de tijd die cursisten soms nodig hebben om de OLR te behalen. De commissie waardeert dat de opleiding zich ook bewust is van de behoefte van cursisten om al eerder in de lange stageleerlijn succeservaringen te beleven. Daarom krijgen cursisten tussentijds feedback op al behaalde onderdelen. De groeilijn in (stage)leerdoelen is herkenbaar uitgewerkt vanuit een benadering van *constructive alignment*, waarin leerdoelen,

leeractiviteiten en beoordelingsmethoden goed op elkaar aansluiten. Diverse kruistabellen geven de samenhang aan, ook voor cursisten. De commissie vindt de theoretische onderbouwing van alle keuzes een sterk punt. Ze waardeert dat er regelmatig afstemming plaatsvindt tussen de leraren van de leerlijnen en dat gemaakte afspraken in projectfiches worden gedocumenteerd. De aan het dossier toegevoegde projectfiches communicatie en AI-beleid zijn daarvan goede voorbeelden. De commissie stelt vast dat de lijsten met zorgkundige en verpleegkundige handelingen een duidelijke indeling hebben en correct zijn.

De commissie concludeert dat de opleiding wat betreft dit facet voldoet.

Oordeel

De commissie oordeelt dat wat betreft dit facet de opleiding voor de eerste 120 studiepunten zal voldoen aan de basiskwaliteit.

2.2 Hoe wil de opleiding dat realiseren?

Facet 5: de onderwijs-leeromgeving stimuleert de cursisten om een actieve rol te spelen in het leerproces en draagt bij tot een vlotte studievoortgang.

Bevindingen

De opleiding beschrijft in het dossier hoe ze verbondenheid wil creëren voor cursisten en leraren om op die manier te zorgen voor een stimulerende onderwijsleeromgeving voor cursisten en werkomgeving voor leraren. Personeelsleden zijn laagdrempelig aanspreekbaar en stimuleren een feedbackcultuur. Van de studiebegeleiding verwacht de opleiding dat die bijdraagt aan een pedagogisch veilig leerklimaat. De opleiding heeft een cursistenraad opgericht die zal fungeren als inspraakorgaan en klankbord voor onderwijskwaliteit en cursistenervaring. De opleiding zal diverse activiteiten organiseren voor cursisten en oud-cursisten. Verbondenheid tussen de leraren wil de opleiding realiseren door een waarderend leiderschap, voldoende ondersteuning bij verandering en vernieuwing en een transparant beleid.

Om cursisten tot een actieve rol in hun leerproces aan te zetten, zet de opleiding in op transparante onderwijsprocessen met aandacht voor zelfregulerend leren. Het OLR-kader komt steeds terug in curriculum, cursussen, evaluatie, reflecties, onderwijsfiches en resultatenlijsten. De opleiding wil met deze transparantie de ontwikkeling van zelfregulerende vaardigheden van de cursisten ondersteunen. Deze vaardigheden wil de opleiding verder stimuleren door ontwikkelingsgerichte feedback (een combinatie van feed up, feedback en feed forward), door afnemende sturing van de leraar en stagebegeleider en door steeds meer verantwoordelijkheid bij de cursist te leggen.

De opleiding zet in op intensieve bedside begeleiding en supervisie op stage. Tijdens de stage krijgt de cursist mondelinge en schriftelijke ontwikkelingsgerichte feedback, die wordt verzameld in het digitale stageportfolio Medbook. De opleiding streeft naar een wekelijks fysiek en/of online contact tussen cursist en stagebegeleider. Halverwege en aan het eind van elke stageperiode evalueren stagebegeleider, stagementor en cursist samen welk niveau van OLR de cursist beheerst en welke sterke punten en werkpunten zichtbaar zijn, als startpunt voor verdere groei in een volgende stage.

In het dossier leest de commissie dat een cursist aan bepaalde voorwaarden ten aanzien van de aanwezigheid bij theoretische lessen en vaardigheidstrainingen moet voldoen om aan de stage te kunnen beginnen. De commissie vraagt hoe dat strookt met competentiegericht kijken en wat er gebeurt met de cursist als die niet aan de voorwaarden voldoet. In de dialoog licht de opleiding toe dat ze veiligheid vooropstelt en wil voorkomen dat stageplaatsen belast worden met onvoldoende voorbereide cursisten. Als een cursist te veel afwezig is geweest, gaat de stagecoördinator na of de cursist voldoende bagage heeft voor een veilige stage. Dat kan bijvoorbeeld door voorkennis uit eerder werk in de zorgsector. Zo nodig volgt de cursist aanvullende training en kan de stage bijvoorbeeld een week later beginnen.

In het dossier leest de commissie over welke fysieke en digitale infrastructuur de school beschikt. Sinds september 2025 is een simulatielab operationeel, samen met Ziekenhuis aan de Stroom. In het derde opleidingsjaar zal de opleiding samen met KdG een simulatielab voor interprofessioneel simulatieleren opzetten. Cursisten hebben toegang tot de bibliotheek van KdG. De opleiding gebruikt een didactisch EPD (elektronisch patiëntendossier) in het onderwijs dat ze samen met de hogeschool heeft ontwikkeld. De commissie is benieuwd in hoeverre dat overeenkomt met het EPD dat in de praktijk wordt gehanteerd en hoort dat het didactische EPD daar niet helemaal mee vergelijkbaar is. De opleiding heeft het didactische EPD in nauw contact met het werkveld, stagebegeleiders en de hogeschool opgebouwd, met nadruk op het didactische aspect. Het doel is dat cursisten kennismaken met de wijze van rapporteren en communiceren in een zorginstelling, en oefenen met de aspecten die in een EPD voorkomen. Door technische problemen is het didactische EPD nog in ontwikkeling en nog niet uitgerold.

De commissie vraagt ook naar de contacten die de opleiding met het werkveld onderhoudt. Leraren hebben door hun wekelijkse stagebegeleiding nauw contact met het werkveld. Tweejaarlijks organiseert de opleiding een mentorendag, om met de mentoren informatie te delen en hen te bedanken voor hun inzet. De stagedienst voert elke drie jaar een persoonlijk gesprek met de hoofdverpleegkundige van stagebiedende zorginstellingen om voor een goede verbinding te zorgen en praktische afspraken te maken. De opleiding streeft ernaar dat betrokken afdelingen gedurende het hele jaar een stagiair hebben. Als cursisten klachten of frustraties melden, bespreekt de stagecoördinator dat met alle partijen. Organisaties die onvoldoende leerkanalen bieden worden tijdelijk of permanent van de lijst geschrapt. In de dialoog benadrukt de opleiding het belang van goede communicatie met de mentor en de hoofdverpleegkundige over de nieuwe ontwikkelingen, zoals de rol van de basisverpleegkundige, het belang van reflecteren en de introductie van Medbook.

Overwegingen

De commissie waardeert de wijze waarop de opleiding de OLR systematisch in onderwijsactiviteiten heeft uitgewerkt. De opleiding zal zorgen voor een onderwijsleeromgeving die cursisten aanzet tot zelfregulering en biedt daarbij goede ondersteuning door degelijke informatievoorziening, actieve begeleiding, ontwikkelingsgerichte feedback en transparantie over behaalde resultaten. Een sterk punt is de wijze waarop de opleiding contact onderhoudt met de zorginstellingen waar cursisten hun stage lopen, en dat ze daarbij zowel de belangen van de cursist als van de zorginstelling goed voor ogen houdt. De infrastructuur is uitgebreid en de simulatievoorzieningen samen met het Ziekenhuis aan de stroom en KdG bieden de opleiding een meerwaarde. De commissie

waardeert de stapsgewijze integratie van de opleiding in de campus van KdG, waardoor cursisten steeds meer voorzieningen van de hogeschool zullen kunnen gebruiken.

De commissie concludeert dat de opleiding wat betreft dit facet voldoet.

Oordeel

De commissie oordeelt dat wat betreft dit facet de opleiding voor de eerste 120 studiepunten zal voldoen aan de basiskwaliteit.

Facet 3: de voor de opleiding ingezette leraren bieden de cursisten optimaal de mogelijkheid om de leerresultaten te behalen.

Bevindingen

Het dossier geeft inzicht in de verpleegkundige deskundigheid en expertise in het lerarenteam. Het team bestaat uit 38 leraren (30,2 vte's), van wie 34 verpleegkundige zijn, de meesten op bachelorniveau, enkelen op masterniveau. Gemiddeld hebben de leraren negen jaar verpleegkundige werkervaring en dertien jaar onderwijservaring. De leraren zullen zoveel mogelijk worden ingezet in hun eigen expertise of interessegebied en in het onderwijsprogramma gecombineerde opdrachten vervullen: lesgeven, stagebegeleiding, vaardigheidstraining en reflectiebegeleiding. Daarnaast nemen sommige leraren een bijkomende taak op zich om de organisatie van de opleiding mee te ondersteunen, zoals stagecoördinatie, onderwijsinnovatie of internationalisering. Elke functie is omschreven in een concrete taakbeschrijving. Er is een nieuwe functie van studieloopbaanbegeleider gecreëerd om cursisten te adviseren over het opnemen van een persoonlijk deeltraject. Om het omvormings- en vernieuwingsproces te ondersteunen heeft de opleiding een bijkomende administratieve kracht (40%) ingezet.

De opleiding ziet de leraren niet alleen als verpleegkundig en didactisch expert, maar ook als coach die de cursisten begeleidt bij hun leerproces. De werkwijze van de leraar zal veranderen van informatiebron naar procesbegeleider. Om die nieuwe rol te benadrukken heeft het schoolbestuur beoogde profielen vastgelegd in de functiebeschrijvingen, met zeven bijbehorende competenties: pedagogische, vakdidactische, evaluatie-, digitale, organisatorische, reflectieve en ontwikkelingsgerichte, en samenwerkingscompetenties.

Nieuwe leraren ontvangen aanvangsbegeleiding. Tijdens een traject van twee jaar krijgen ze begeleiding bij de verschillende taken (stagebegeleiding, pedagogisch-didactische en psychosociale coaching). De al aanwezige leraren professionaliseren zich op dezelfde terreinen op interne professionaliseringsmomenten (gemiddeld vijf per jaar) en in professionele leergroepen waar kennisdeling centraal staat. Daarnaast kunnen leraren zich extern individueel bijscholen, soms daartoe aangestuurd vanuit waarderings- en functioneringsgesprekken. De leraren houden een portfolio bij met alle interne en externe bijscholingsmomenten en de waarderings- en functioneringsgesprekken. De professionaliseringsonderwerpen komen voort uit geconstateerde noden van de cursist, leraar en/of de organisatie. In schooljaar 2025-2026 ligt de focus vooral op het vernieuwde evaluatiebeleid, werken met beheersingsniveaus en gelijkgerichtheid bij het aanbieden en evalueren van reflectievaardigheden en stagebegeleiding. Ook de implementatie van beleid ten aanzien van kunstmatige intelligentie (AI-beleid) staat op de agenda. In de dialoog laat de opleiding de commissie weten dat leraren ook gebruikmaken van het

professionaliseringsaanbod van KdG. De directie vraagt altijd bij leraren na wat voor hen de opbrengsten zijn van professionaliseringsactiviteiten en hoe ze die gaan benutten in hun werk. Als voorbeelden van professionele leergroepen wijst de opleiding in de dialoog desgevraagd op overleggen waarin leraren samen nadenken over de hervorming van de vaardighedslessen of gezamenlijk werken aan de vormgeving van OLODs. In dergelijke overleggen is er ruimte en tijd om met elkaar te praten over pedagogische en didactische competenties en om ervaringen met werk- en evaluatievormen uit te wisselen. Minder sterke leraren worden daarin meegenomen door meer ervaren collega's. De opleiding is zich ervan bewust dat de professionaliseringsvisie dateert uit 2019 en geüpdatet moet worden, maar ziet dat op dit moment niet als prioriteit. In de visie is sinds 2021 niet veel gewijzigd.

In de dialoog benadrukt de opleiding dat ze een te zware belasting van de leraren wil voorkomen. Het plan van aanpak is daarom enigszins aangepast om de werklust beter te spreiden. Een aantal ontwikkeltaken is bij de werkgroep onderwijsinnovatie belegd, zodat de nadruk in het werkoverleg met de leraren op inhoudelijke aspecten gelegd kan worden. De nieuwe administratieve kracht is behulpzaam geweest bij de optimalisering van een aantal administratieve processen en ontlast de directie, zodat die meer tijd aan inhoudelijke taken kan besteden.

Overwegingen

De commissie ziet een aantal sterke punten bij dit facet, zoals duidelijke profielomschrijvingen voor leraren en de gecombineerde opdracht voor de meeste personeelsleden met uitgewerkte functiebeschrijvingen van de diverse rollen. Eveneens sterk zijn het aanvangsbegeleidingstraject en het doordachte professionaliseringskader met als centrale focus het 'leren en de resultaten van cursisten'. De opleiding heeft een visie op professionalisering met aandacht voor het creëren van een leercultuur, zoals in professionele leergroepen, en een professionaliseringsplan met duidelijke prioriteiten in het kader van de omvorming en de rollen van de leraren. Er zijn gestructureerde overlegplatformen voor afstemming, waarvan de resultaten worden vastgelegd in projectfiches. De commissie waardeert het opvolgtraject van de leraren met waarderings- en functioneringsgesprekken en het lerarenportfolio. De in het dossier bijgevoegde templates voor functioneringsgesprekken en het bijwonen van lessen maken duidelijk dat de opleiding dit gedegen aanpakt. De commissie is van mening dat de opleiding oog heeft voor de werkbelasting van het lerarenteam en leraren voldoende ruimte geeft om het onderwijs en de vernieuwing ervan voor te bereiden. Ze houdt daarbij goed de vinger aan de pols.

De commissie concludeert dat de opleiding wat betreft dit facet voldoet.

Oordeel

De commissie oordeelt dat wat betreft dit facet de opleiding voor de eerste 120 studiepunten zal voldoen aan de basiskwaliteit.

Facet 4: de opleiding biedt cursisten adequate en gemakkelijk toegankelijke voorzieningen en studiebegeleiding.

Bevindingen

De opleiding biedt een standaard modeltraject aan van zes semesters in dagonderwijs en biedt geen traject voor specifieke doelgroepen aan. Bij inschrijven vullen alle cursisten een

intakevragenlijst in, zodat mogelijke noden direct opgevolgd kunnen worden. Tijdens de eerste weken maken de cursisten een instaptoets rekenen, een adviserende taaltoets en nemen ze deel aan een workshop digitale vaardigheden. Op basis van de resultaten krijgen ze, indien nodig, een advies voor begeleiding, zodat leraren gericht kunnen coachen en/of doorverwijzen.

Elke cursist krijgt per jaar een leraar als procesbegeleider toegewezen. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor cursisten of voor het team bij problemen en kunnen zo nodig contact opnemen met het begeleidingsteam of de adjunct-directeur/campuscoördinator. De informatie wordt opgeslagen in het leerlingvolgsysteem, zodat elke leraar en stagebegeleider vanuit dezelfde visie kan coachen.

De brede basiszorg voor elke cursist bestaat uit leerbegeleiding, begeleiding bij digitale vaardigheden, taal- en rekenbegeleiding, studietrajectbegeleiding, psychosociale begeleiding en aandacht voor preventieve gezondheidszorg. Deze zorg wordt geboden door het begeleidingsteam. De begeleidende klassenraad bespreekt elk semester met het begeleidingsteam welke cursisten speciale ondersteuning nodig hebben. Vanaf september 2026 zal de opleiding onderzoeken of er inclusiever gewerkt kan worden bij cursisten met een ontwikkelingsstoornis, zoals autismespectrumstoornis (ASS). Ter versterking van de digitale vaardigheden van cursisten en de verantwoorde inzet van AI, biedt de opleiding sinds kort workshops 'leren werken met AI' aan. Het begeleidingsteam organiseert niet alleen de begeleiding van de individuele cursist, maar coacht ook de leraren, bijvoorbeeld in taalontwikkelen lesgeven of het verwerken van verschillende leerstrategieën en zelfregulerende vaardigheden in hun lessen.

Als er behoefte is aan uitbreiding van zorg schakelt de opleiding trajectbegeleiding in. De trajectbegeleider is de brugfiguur tussen de cursist, de externe begeleiding en het lerarenteam, en zorgt, steeds in overleg met de cursist, voor continuïteit van de cursistenopvolging. De opleiding werkt samen met het Centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), het Leersteuncentrum Antwerpen, de dienst studentenzaken en studentenvoorzieningen van KdG en een pedagogische begeleidingsdienst. De opleiding heeft een meerjarenplan voor cursistenbegeleiding opgesteld met KdG, maar meldt in het dossier dat het gebruik van KdG-diensten nog beperkt blijft door de fysieke afstand. In de dialoog geeft de opleiding als aanvullende informatie dat er plannen zijn voor inhuizing op de KdG-campus. Een bijkomend plan is dat cursisten in het derde jaar een dag per week les zullen krijgen op de hogeschool, zodat ze kunnen proeven van studeren in het hoger onderwijs en de brugopleiding laagdrempeliger wordt. In februari 2027 zal de opleiding met één groep cursisten een pilot hiervoor organiseren. Ze verwacht dat het gemeenschappelijke gebruik van faciliteiten veel kansen geeft.

In de dialoog licht de opleiding ook de werking van de cursistenraad toe. Ze laat de commissie weten dat cursisten uitgenodigd worden om agendapunten in te dienen. Meestal hebben die betrekking op de leefomgeving, zoals fietsenstalling en toiletten, of het organiseren van een festival. De opleiding probeert opleidingsgerelateerde zaken als studiebelasting en de onderwijsorganisatie op de agenda te zetten. Van elke vergadering wordt een verslag gemaakt dat na goedkeuring aan alle cursisten wordt toegestuurd. Aan de cursistenraad nemen drie leraren deel. Zo hoopt de opleiding tijdig op de hoogte te zijn van problemen en die te verhelpen, zodat ze niet oplopen tot formele klachten.

Overwegingen

De studiebegeleiding is sterk cursistgericht, zoals blijkt uit de intakevragenlijst aan het begin van de opleiding, zodat cursisten weten waar ze meer energie in moeten steken tijdens de opleiding. De opleiding biedt discrete, laagdrempelige, geïntegreerde zorg op maat op het vlak van de vier begeleidingsdomeinen, volgens het zorgcontinuüm. Ze doet dat in samenspraak met het lerarenteam. De procesbegeleider speelt voor de cursist een centrale rol en maakt problemen bespreekbaar in een veilige omgeving. De commissie ziet een sterk engagement om in maximale begeleiding te voorzien bij speciale noden, bijvoorbeeld voor taalbegeleiding, zowel individueel als in groep. Leraren worden hiervoor gericht gecoacht in taalontwikkelen lesgeven. De commissie waardeert de extra structurele ondersteuning voor cursisten met ASS en de samenwerking met externe partners, zoals onder meer tot uitdrukking komt in het meerjarenplan voor studiebegeleiding in samenwerking met KdG. De cursistenraad zal een belangrijke rol kunnen spelen in een open en constructieve afstemming tussen cursisten en de opleiding. De opleiding laat in de dialoog zien dat ze de inbreng van cursisten op prijs stelt met het oog op verbetering van het onderwijs.

De commissie concludeert dat de opleiding wat betreft dit facet voldoet.

Oordeel

De commissie oordeelt dat wat betreft dit facet de opleiding voor de eerste 120 studiepunten zal voldoen aan de basiskwaliteit.

2.3 Hoe zal worden vastgesteld dat wat beoogd werd, gerealiseerd is?

Facet 6: de beoordeling van cursisten weerspiegelt het leerproces en concretiseert de beoogde leerresultaten.

Bevindingen

De opleiding beschrijft in het dossier dat ze de beoordeling van cursisten baseert op de visietekst *Professioneel beoordelen* die ze samen met de hogeschool in 2019 heeft opgesteld en in het kader van het omvormingsproces heeft geactualiseerd. Het doel is te komen tot een samenhangend, transparant en realiseerbaar toetsprogramma met aandacht voor formatieve en geïntegreerde toetsing. In de visietekst benadrukt de opleiding het belang van valide en betrouwbare toetsontwikkeling die groeilijnen zichtbaar maakt, alle cursisten een gelijk traject biedt en tot stand komt met inspraak van alle betrokkenen: cursisten, leraren, stagebegeleiders en vaardigheidstrainers, alumni en werkveld. Van leraren verwacht de opleiding dat ze conform de visietekst werken, formatief en geïntegreerd toetsen, minimaal in een duo werken om het toetsprogramma te realiseren en hun expertise op peil houden. De opleiding verankert de kwaliteit van het toetsbeleid intern en extern. Intern wordt de kwaliteit van toetsen gecontroleerd aan de hand van een toolbox voor kwaliteitsvolle toetsen, info- en professionaliseringssessies voor leraren en stagebegeleiders en de organisatie van een toetsadviesraad. De toetsadviesraad wordt voorbereid door de werkgroep onderwijsinnovatie en de jaarverantwoordelijke en dan samen met de betreffende docent(en). In de dialoog laat de opleiding weten dat de werking van de toetsadviesraad tijdelijk *on hold* is gezet om een te grote werkbelasting van de leraren te voorkomen (zie facet 3). Externe verankering vindt plaats door juryleden, alumni en werkveld regelmatig te bevragen over de kwaliteit van verschillende toetsen. Daarnaast zal de opleiding focusgroepen met interne en externe belanghebbenden organiseren en is het toetsbeleid onderdeel van de meerjarenplanning en het campuswerkplan.

De opleiding beoogt voor valide beoordeling van de stages te zorgen doordat ze aan de hand van beheersingsniveaus volgens het EDI-model expliciteert wat van de cursisten wordt verwacht. Dit is uitgewerkt in toetsmatrizen. Omdat elk stageleerdoel gelinkt is aan een theoretisch leerdoel zal de opleiding het EDI-model ook in de theoretische onderdelen gebruiken. Voor zowel theoretisch als klinisch onderwijs verschuift de focus dus van basisbegrip en handelen in eenvoudige situaties in het eerste opleidingsjaar naar verpleegkundig redeneren en handelen in complexe en soms onvoorspelbare situaties in het derde jaar. Deze evolutie zal tot uitdrukking komen in de toetsvormen, van schriftelijke examens, vaardigheidstoetsen en eenvoudige opdrachten in het eerste jaar naar mondelinge casusexamens, complexe opdrachten en observatie van het functioneren van de cursist tijdens complexe onderwijsleercontexten in het derde jaar.

Om voor betrouwbaarheid van de beoordeling te zorgen zal de opleiding de leerdoelen en de beheersingscriteria vastleggen in verbeter sleutels bij theoretische evaluaties. Bij de beoordeling van vaardigheden en stages zullen er steeds meerdere momenten en meerdere beoordelaars zijn. Beoordelaars professionaliseren zich in toetsadviesraden, interviews en workshops. De studiepunten zullen worden toegekend volgens een vaste procedure. De opleiding heeft een deliberatiekader opgemaakt om de gelijkgerichtheid van de delibererende klassenraad te versterken.

De opleiding wil voor transparante evaluatie zorgen doordat cursisten aan het begin van elk semester het toetsprogramma, OER, stagereglement, ECTS-fiches, onderwijsfiches, overzichtskalender van het schooljaar en de jaarplanning zullen krijgen. Praktische afspraken zijn te vinden in Smartschool. Om de transparantie rond evaluatie en deliberaties te verhogen heeft de opleiding gekozen voor een resultatenlijst met toelichting.

Cursisten zullen per opleidingsjaar twee examenkansen voor elk onderdeel krijgen, maar voor bepaalde OLODs kan de adjunct-directeur/campuscoördinator beslissen om de evaluatiekans te beperken tot één. Dat zal dan in de betreffende ECTS-fiches vermeld staan. De delibererende klassenraad beslist of een cursist een OLOD met succes heeft afgerond. De werking van de klassenraad staat in het dossier uiteengezet. Op basis van onvoldoende evaluatieresultaten kan de klassenraad een advies uitbrengen over de verdere studievoortgang of voorwaarden verbinden aan verdere inschrijving. In reactie op het NVAO-rapport uit 2025 heeft de opleiding de werking van de delibererende klassenraad herbekeken. De eindbeslissing is niet alleen gebaseerd op het optellen van cijfers, maar dient een doordacht oordeel te zijn over hoe geschikt een cursist is voor het beroep. Ook heeft de opleiding de evaluatiecriteria aangepast zodat een cursist niet kan slagen voor een OLOD als er essentiële kennis of vaardigheden ontbreken. In de dialoog beaamt de opleiding dat dit vorig jaar nog niet in orde was, maar ze dit nu aan de hand van evaluatiecriteria helder en transparant heeft gemaakt.

Tijdens de dialoog vraagt de commissie wat het vernieuwde evaluatiebeleid inhoudt waar de opleiding in het dossier naar verwijst. Dit blijkt te gaan om het doortrekken van de beheersingsniveaus per leerlijn naar het tweede en derde jaar van de opleiding, waarbij ook gekeken wordt welke evaluatievormen passen bij het hogere niveau. De werkgroep onderwijsinnovatie zet zich ervoor in om dit goed uit te leggen aan zowel de leraren als de cursisten. In de studiewijzer wil de opleiding cursisten duidelijke informatie verschaffen over de groeilijnen en beheersingscriteria en concrete voorbeelden geven van wat verwacht wordt

over de opleidingsjaren heen. Wat betreft de leraren vindt de opleiding het belangrijk dat alle leraren eenzelfde visie hebben van het beoogde eindniveau zodat ze cursisten passende ontwikkelingsgerichte feedback en feed forward kunnen geven.

Desgevraagd licht de opleiding toe wat ze verstaat onder proces- en productevaluatie bij vaardigheidstrainingen. Cursisten werken hieraan in groepjes. De procesevaluatie heeft betrekking op hun voorbereiding en samenwerking en op de wijze waarop ze feedback benutten voor een volgende keer. De productevaluatie is de vaardigheidstoets zelf. In het eerste jaar mogen cursisten de uit te voeren opdrachten zelf kiezen, in het tweede jaar zal de helft van de toets uit een onverwachte opdracht bestaan.

De commissie wijst op het risico dat de opleiding in het jaarrooster te veel uren besteedt aan de evaluatie. De opleiding zegt dat ze zich hiervan bewust is, maar dat het volgens haar berekening in orde is. Permanente evaluatie is namelijk ingepland op bepaalde dagen, maar kost geen hele lesdag.

De commissie leest in de documentatie dat de delibererende klassenraad alleen aan het eind van het tweede semester credits/deliberaties toekent. Ze vraagt zich af welk effect dat heeft op de voortgang en werkbelasting van de cursisten, vooral als een cursist ook herevaluaties nodig heeft die pas in juni/juli plaatsvinden. De opleiding licht toe dat ze probeert de studiebelasting voor de cursisten enigszins te spreiden door niet alle credits pas aan het eind van het jaar toe te kennen, maar door een aantal credits al na het eerste semester te laten behalen op advies van de begeleidende klassenraad. Cursisten die aan het eind van het eerste semester een tweede kans nodig hebben, krijgen die direct na de krusvakantie. De begeleidende klassenraad adviseert alle cursisten met een lagere score dan 9/20 deze tweede zittijd te benutten. De opleiding laat de commissie weten dat bijna alle cursisten dit advies hebben opgevolgd en betere resultaten behaalden. De opleiding hanteert de term 'uitgestelde beslissing' voor de tweede zittijd.

De commissie gaat nader in op de deliberatienormen. In het dossier leest ze dat het gewogen tekort mag gaan tot 1/8 van het aantal opgenomen studiepunten. Daarnaast blijkt uit de ECTS-fiches dat een OLOD opgedeeld is in meerdere vakken en dat desgevallend toleranties ingezet kunnen worden voor één leerinhoud. Daarnaast leidt de commissie uit de studiewijzer af dat er deliberatieregels zijn op OLOD-niveau bij de eindbeslissing. Ook dan kunnen 'buispunten' gedelibereerd worden met een maximum van 1/8 van het aantal opgenomen studiepunten. De commissie vraagt zich af in welke mate deze cumulatieve deliberatiemogelijkheid een impact kan hebben op de feitelijke realisatie van de competenties en vraagt de opleiding in welke mate daar rekening mee wordt gehouden bij de eindbeslissing. De opleiding legt uit dat ze verschillende scenario's heeft uitgetest en op basis daarvan gekozen heeft voor het gewogen studiepuntekort dat in het dossier genoemd wordt. Ze beschouwt dat als een strenge norm die misschien nog aangepast moet worden. De opleiding voegt daaraan toe dat ze zich ervan bewust is dat cursisten bepaalde onderdelen altijd moeten beheersen, zoals medisch rekenen. Het gewogen studiepuntekort is daarom het uitgangspunt om voor deliberatie in aanmerking te komen, maar bij de deliberatie zelf zijn er onderdelen die altijd voldoende moeten zijn om te slagen. De in het dossier genoemde proefdeliberatie had tot doel om de te hanteren criteria bij alle betrokkenen helder te krijgen en zo voor gelijkgerichtheid van de klassenraad te zorgen.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de opleiding een gedegen evaluatiebeleid hanteert, met een heldere visie op de kwaliteitsverankering van het toetsbeleid, zowel intern als extern. Wat betreft de interne kwaliteitsverankering ondersteunt de commissie het voornemen van de opleiding om de toetsadviesraad het komende jaar weer op te starten. Sterke punten in het evaluatiebeleid zijn de duidelijk opbouwende lijn in moeilijkheidsgraad naarmate de opleiding vordert. De validiteit van de toetsing op niveau VKS5 wordt verzekerd door de opbouw van het toetsprogramma, met toenemende beheersingsniveaus in zowel de schoolcontext als op stage. Positief vindt de commissie dat de focus tijdens verschillende professionaliseringsmomenten op het werken met deze beheersingsniveaus ligt. Eveneens positief is dat de gelijkgerichtheid van de delibererende klassenraad wordt uitgetest tijdens een proefdeliberatie. Dit versterkt de betrouwbaarheid van de evaluatie.

Tijdens de dialoog heeft de opleiding de meeste vragen van de commissie duidelijk kunnen beantwoorden. Op twee punten ziet de commissie ruimte voor verbetering. De commissie begrijpt de overwegingen van de opleiding om cursisten zoveel mogelijk groeikansen te bieden door met name de klinische OLODs pas na een jaar te beoordelen (zie facet 2). De commissie kan zich eveneens vinden in de overweging dat het motiverend is voor cursisten om al na het succesvol afronden van een OLOD, desgevallend na één semester, reeds credits toegekend te krijgen. Evenwel volgt op het einde van het eerste semester een begeleidende klassenraad die hiertoe geen bevoegdheid heeft. Het is dan ook raadzaam om de functie van beide klassenraden duidelijk van elkaar te onderscheiden. De commissie adviseert de werkwijze aan te passen en creditbewijzen alleen te laten uitreiken door de delibererende klassenraad.

De commissie ziet enige onduidelijkheid wat betreft de tweede zittijden. De begeleidende klassenraad kan na het eerste semester cursisten adviseren een tweede kans te benutten. De commissie vraagt zich af wat dat betekent als de betreffende cursisten na het tweede semester onvoldoende credits behalen om te kunnen slagen. Krijgen zij dan een derde zittijd? Daarin voorziet het OER niet. De commissie adviseert te bewaken dat de evaluatiekansen voor elke cursist op elk moment in het jaar gelijk zijn.

De commissie concludeert dat de opleiding wat betreft dit facet voldoet.

Oordeel

De commissie oordeelt dat wat betreft dit facet de opleiding voor de eerste 120 studiepunten zal voldoen aan de basiskwaliteit. De commissie formuleert de volgende aanbevelingen:

- Onderzoek de mogelijkheid voor de delibererende klassenraad om al na het eerste semester creditbewijzen toe te kennen voor OLODs die de cursist succesvol voltooid heeft;
- Bewaak dat de evaluatiekansen voor elke cursist op elk moment in het jaar gelijk zijn.

2.4 Hoe investeert de opleiding in een voortdurende ontwikkeling van de kwaliteit?

Facet 7: de opleiding verstrekt volledige en gemakkelijk leesbare informatie over alle fasen van de studieloopbaan.

Bevindingen

De website verstrekt informatie over de graduaatsopleiding: de toelatingsvoorwaarden, het eerste opleidingsjaar, inclusief de lessenplanning en mogelijke stageplaatsen, en de doorstroommogelijkheden. De website van KdG verwijst wat betreft de opleiding basisverpleegkunde naar de website van het Sint-Norbertus. Beide instellingen zijn aanwezig op relevante informatiemomenten zoals een opleidingsdag, de stagebeurs of de SID-in beurs.

Voor het toelatingsbeleid neemt de opleiding sinds 1 juli 2025 deel aan de Vlaanderenbrede toelatingsproef voor graduaatsopleiding. Cursisten die uit een bachelor- of een andere graduaatsopleiding komen kunnen vrijstellingen krijgen via een vaste EVK (Erkenning van Verworven Kwalificaties)-procedure. Voor het vrijstellen van eerder verworven competenties (EVC) heeft de opleiding zich aangesloten bij de EVC-procedure van de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen (AUHA). Zowel de EVK- als de EVC-procedure staan beschreven in het Onderwijs- en examenreglement (OER) en op de website van de opleiding.

Tijdens de opleiding krijgen de cursisten informatie in de ECTS-fiches en onderwijsfiches, het stagereglement, OER en Smartschool. Cursisten kunnen de inhoudelijke informatie die ze voor hun stages nodig hebben, vinden in het ECTS-fiche 1V10 Professionele ervaring. De organisatorische informatie staat beschreven in het 'Professionele ervaring-stagereglement'.

Een studiewijzer voor de hele opleiding beoogt overzicht en structuur te bieden. De procesbegeleider zal deze met de cursisten aan het begin van de opleiding doorlopen. De studiewijzer is digitaal beschikbaar via Smartschool. Voor elke OLOD zal naast een ECTS-fiche een onderwijsfiche beschikbaar zijn. In de onderwijsfiches staat niet alleen alle informatie uit het ECTS-fiche, maar ook een samenvatting die de relatie aangeeft tussen de theoretische leerdoelen en de stageleerdoelen. In de dialoog licht de opleiding desgevraagd het onderscheid tussen onderwijsfiches en ECTS-fiches toe: ECTS-fiches zijn wettelijk vereist en geven informatie per OLOD, terwijl de onderwijsfiches de cursisten meer samenhangende informatie bieden over de leerinhouden. De samenvatting legt namelijk de verbinding tussen theorie- en stageleerdoelen, wat belangrijk is voor studenten.

Overwegingen

De commissie vindt dat de opleiding volledige en toegankelijke informatie biedt, zowel vooraf als tijdens het opleidingstraject. De commissie vindt het een positieve stap dat de opleiding sinds juli 2025 deelneemt aan de Vlaanderenbrede toelatingsproef. De EVK en EVC-procedure zijn adequaat. Ze zijn helder beschreven en vlot te raadplegen op de website. De opleiding investeert zichtbaar in een duidelijke communicatie naar de cursisten toe aan de hand van diverse tools. De ECTS-fiches zijn gestructureerd en bevatten de noodzakelijke rubrieken. De opleiding heeft de vorig jaar aangekaarte verbeterpunten met betrekking tot deze fiches goed aangepakt. De uitleg over het verschil tussen ECTS-fiches en onderwijsfiches was voor de commissie verhelderend. Zoals reeds vermeld bij facet 2 is het raadzaam in alle documenten uniforme terminologie te gebruiken en het woord 'vakken' te vervangen door 'leerinhouden'.

De commissie concludeert dat de opleiding wat betreft dit facet voldoet.

Oordeel

De commissie oordeelt dat wat betreft dit facet de opleiding voor de eerste 120 studiepunten zal voldoen aan de basiskwaliteit.

Facet 8: de informatie over de kwaliteit van de opleiding is publiek toegankelijk.

Bevindingen

De opleiding werkt voor het kwaliteitsbeleid samen met KdG en hanteert de Kwaliteitscode onderwijs van de hogeschool als kader. Kwaliteitszorg wordt beschouwd als een taak en verantwoordelijkheid van iedereen: cursisten, leraren en werkveld. Het dossier beschrijft dat er vanuit de kwaliteitscode veel aandacht is voor het toetsbeleid. Samen met de stuurgroep is de werkgroep onderwijsinnovatie hier leidend in. Om de gelijkgerichtheid in beoordelen op stage te verhogen valt hier de professionalisering van de stagebegeleiders onder.

De opleiding beschrijft in het dossier dat ze de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) hanteert als basis voor het kwaliteitszorgsysteem. Voordat de opleiding acties in gang zet, werkt ze in samenspraak met de leraren aan een visie om tot een gedragen gelijkgerichtheid te komen en de implementatie in een later stadium te bevorderen. De opleiding monitort de acties aan de hand van een campuswerkplan met jaar- en actieplannen per werkgroep. In de dialoog geeft de opleiding als concreet voorbeeld van een PDCA-cyclus het proces om Medbook te gaan gebruiken.

De opleiding heeft een cursistenraad opgericht, waarin cursisten hun medecursisten vertegenwoordigen en formeel inspraak hebben over opleidingsgebonden zaken, zoals het OER, de planning van het examenrooster en de studiebelasting. De opleiding licht in de dialoog toe dat het nog een ontwikkelingsproces is om dergelijke punten te agenderen, omdat de cursisten dat nog niet gewend zijn (zie facet 4).

Instrumenten voor kwaliteitsbewaking zijn de ECTS-fiches, evaluatie van leer- en toetsmateriaal, feedback van cursisten, bevragingen en richtcijfers. In de dialoog licht de opleiding toe dat de werkgroep innovatie de kwaliteit van de ECTS-fiches opvolgt en tot taak heeft om het ontwikkelde cursusmateriaal inhoudelijk te checken. Ze gaan na of dat past in de leerlijnen en of alles op het juiste niveau aan de orde komt. Op vastgelegde momenten gaan ze hierover in gesprek met de leraren, die vervolgens een jaar de tijd krijgen om eventuele verbeteringen aan te brengen. Afspraken worden vastgelegd in projectfiches. Voorheen lag deze taak ook bij de toetsadviesraad, bestaande uit de leraren van een bepaalde OLOD. Vanwege de hoge werkbelasting is die raad tijdelijk *on hold* gezet, maar het is de bedoeling dat hij volgend jaar zijn taak weer zal opnemen om regelmatig de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van het toetsmateriaal te evalueren.

In het dossier beschrijft de opleiding hoe ze gegevens verzamelt ten behoeve van de kwaliteitszorg. Leraren krijgen in hun rechtstreekse contacten met cursisten informeel feedback. Zij zullen deze doorgeven aan de werkgroep onderwijsinnovatie of de adjunct-directeur/campuscoördinator. Bij deze persoon zullen cursisten ook rechtstreeks of via de cursistenraad terecht kunnen als iets niet goed loopt. Zo nodig neemt de adjunct-directeur/campuscoördinator het punt op in een functioneringsgesprek met de betrokken

persoon. De opleiding zal regelmatig bevestigingen uitvoeren bij cursisten, alumni, leraren en het werkveld. Dat gebeurt in focusgroepen, evaluatievergaderingen, enquêtes en functioneringsgesprekken. De resultaten worden gedeeld met de betrokkenen. De opleiding heeft het werkveld uitgenodigd voor een focusgesprek en zal dat tweejaarlijks continueren om de afstemming te verzekeren gezien het evoluerende zorglandschap. De stagecoördinatie bezoekt in een driejaarlijkse cyclus alle stageplaatsen om het niveau en de kwaliteit te bewaken. De stuurgroep onderneemt actie indien nodig of geeft het door aan een werkgroep. De ondernomen acties worden op een later tijdstip geëvalueerd en goedwerkende zaken worden geborgd. Richtcijfers (aantal inschrijvingen, gestopte cursisten, slaagcijfers, klachten, tevredenheid personeel) dienen om trends zichtbaar te maken en zicht te krijgen op werkpunten en sterke punten. Informatie over de kwaliteit van de opleiding is te vinden op de website.

Het dossier beschrijft dat de opleiding en de hogeschool sinds 2014 samenwerken in functie van de hbo5-opleiding verpleegkunde. De samenwerkingsovereenkomst is in 2021 hernieuwd voor vijf jaar. Beide partners willen de omvorming naar de graduaatsopleiding aangrijpen om de samenwerkingsrelatie verder te ontwikkelen. De visie op de samenwerking gaat uit van gelijkwaardigheid van beide partners en de meerwaarde voor cursisten en studenten om in en door te stromen in een opleiding die het beste bij hen past. Het gemeenschappelijke doel is de geleidelijke, verdere opbouw en versterking van de samenwerkingsrelatie om meer en beter opgeleide verpleegkundigen inzetbaar te maken voor het werkveld. De opleiding heeft hiervoor een meerjarenplanning opgemaakt. Een overzicht in het dossier geeft de stand van zaken weer ten aanzien van de dertien decretale verplichtingen. Wat betreft de organisatie van de toelatingsproef is het samenwerkingsverband ingestapt in de Vlaanderenbrede toelatingsproef voor graduaatsopleiding. Er zijn afspraken gemaakt over de cursistenbegeleiding en het beschikbaar maken van de sociale voorzieningen. Het schoolbestuur en KdG hebben een principeakkoord gesloten over de inhuizing van Verpleegkunde Metropool in de onderwijsgroep Welzijn en Gezondheidszorg van KdG.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de opleiding over een goed kwaliteitssysteem beschikt. Dat blijkt uit de systematische aanpak met PDCA-cycli, een campuswerkplan met jaar- en actieplannen per werkgroep, regelmatige bevestigingen van werkveld, cursisten en leraren, analyse van relevante data, en verschillende platformen in het kader van kwaliteitsverhoging met heldere taakbeschrijvingen. Het samenwerkingsverband heeft de samenwerking geïntensiveerd en voldoet aan de decretale verplichtingen. Tijdens de dialoog kon de opleiding goed ingaan op de verschillende vragen van de commissie. De opleiding heeft duidelijk oog voor mogelijke verbeterpunten en neemt die op in het gehele omvormingsproces. Het valt de commissie op dat in het dossier doelen vaak geformuleerd zijn als acties. Om de kwaliteitsontwikkeling nog sterker te maken doet de commissie de suggestie om de doelen scherper te stellen.

De commissie concludeert dat de opleiding wat betreft dit facet voldoet.

Oordeel

De commissie oordeelt dat wat betreft dit facet de opleiding voor de eerste 120 studiepunten zal voldoen aan de basiskwaliteit.

2.5 Naleving onderwijsreglementering en andere relevante regelgeving

Facet 9: De opleiding leeft de onderwijsreglementering en, in voorkomend geval, andere relevante regelgeving na.

Bevindingen

In het OER (pagina 13) leest de commissie dat de opleiding bij inschrijving taalvoorwaarden stelt. De commissie merkt op dat dit een inbreuk is tegen de regelgeving. Bij navraag tijdens de dialoog legt de opleiding uit dat dat een vergissing is. De taalvoorwaarden waren al geschrapt op de website, maar waren per abuis in het OER blijven staan. De school geeft aan dat de voorwaarden inmiddels geschrapt zijn in het OER dat voor 2026-2027 van kracht zal zijn.

Als tweede punt kaart de commissie aan dat het aantal uren klinisch onderwijs in de jaarplanning 1900 uur bedraagt, wat precies voldoende is. De commissie merkt op dat dit kwetsbaar is, omdat het aantal uren onvoldoende wordt zodra er iets misgaat in de planning. De opleiding stelt dat ze hier gerust op is, omdat de uren voor simulatieonderwijs niet in de telling zijn opgenomen. Als die meegeteld worden, is het aantal uren klinisch onderwijs wel ruim voldoende.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de opleiding adequate antwoorden heeft kunnen geven op de twee bezorgdheden van de commissie. De commissie acht het verstandig het aantal uren klinisch onderwijs nauwkeurig te bewaken.

De commissie concludeert dat de opleiding wat betreft dit facet voldoet.

Oordeel

De commissie oordeelt dat wat betreft dit facet de opleiding voor de eerste 120 studiepunten zal voldoen aan de basiskwaliteit.

3 Oordeel

3.1 Oordeel over de potentiële kwaliteit van de opleiding

Facet	Oordeel
Facet 1	Voldoende
Facet 2	Voldoende
Facet 3	Voldoende
Facet 4	Voldoende
Facet 5	Voldoende
Facet 6	Voldoende
Facet 7	Voldoende
Facet 8	Voldoende
Facet 9	Voldoende

3.2 Conclusie: advies toetsingsbesluit

De aangestelde commissie voerde een onderzoek naar de potentiële kwaliteit van de opleiding graduaat in de basisverpleegkunde aangeboden door het Sint Norbertusinstituut Antwerpen in samenwerking met Karel de Grote Hogeschool Antwerpen.

De commissie stelt op grond van haar onderzoek vast dat de opleiding een heldere opleidingsvisie hanteert en zich met de door haar opgestelde OLR goed weet te richten op het beoogde VKS5-niveau. Het curriculum heeft een duidelijk opbouwende lijn, is opgebouwd aan de hand van diverse leerlijnen en biedt een goede samenhang tussen de theoretische en klinische onderdelen. De opleiding onderhoudt regelmatig contact met de stagebiedende zorginstellingen. Er is een uitgebreid personeelsbeleid met aandacht voor functioneringsgesprekken en scholing. Een sterk punt is de multidisciplinaire en toegankelijke begeleiding van cursisten vanuit een degelijke beginsituatieanalyse met verschillende tools. Ook positief is het sterk uitgewerkte kwaliteitszorgsysteem dat erop gericht is de kwaliteit vast te stellen, te monitoren en te verbeteren, met data-analyse en structurele betrokkenheid van stakeholders. De opleiding informeert cursisten en andere stakeholders adequaat. De partners in het samenwerkingsverband hebben hun samenwerking het afgelopen jaar verder geïntensiveerd. De opleiding hanteert een gedegen evaluatiebeleid, met een heldere visie op de interne en externe kwaliteitsverankering van het toetsbeleid. De delibererende klassenraad komt alleen aan het eind van het tweede semester bijeen. Na het eerste semester stelt de begeleidende klassenraad vast voor welke OLODs een cursist geslaagd is en geeft op basis daarvan advies over de studievoortgang. Voor OLODs waarvoor de cursist niet geslaagd is adviseert de begeleidende klassenraad een tweede examenkans aan het begin van het tweede semester. De commissie adviseert deze werkwijze aan te passen en dergelijke beslissingen alleen te laten nemen door de delibererende klassenraad.

De commissie formuleert de volgende aanbevelingen:

Facet 6

- Onderzoek de mogelijkheid voor de delibererende klassenraad om al na het eerste semester creditbewijzen toe te kennen voor OLODs die de cursist succesvol voltooid heeft;
- Bewaak dat de evaluatiekansen voor elke cursist op elk moment in het jaar gelijk zijn.

De commissie heeft vastgesteld dat het opleidingsdossier niet volledig is en dat alle negen facetten als voldoende worden beoordeeld. De potentiële kwaliteit van de opleiding in opbouw is verifieerbaar aangetoond.

Op basis van de beslisregel vastgelegd in het beoordelingskader graduaat in de basisverpleegkunde, adviseert de commissie de NVAO daarom tot het nemen van een besluit waarin de Vlaamse Regering een gunstig advies met beperkte geldigheidsduur uitbrengt.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van het samenwerkingsverband en de opleiding

Instellingen in samenwerkingsverband

Secundaire school	Sint Norbertusinstituut Antwerpen
Hoofdvesting	Amerikalei
Andere vestigingen	Noorderlaan 108 – 2030 Antwerpen
Beleidsverantwoordelijke	Tine Dehandschutter
Telefoonnummer	03/260.66.30
E-mail	info@verpleegkundemetropool.be
Website	www.verpleegkundemetropool.be
Bestuur	KOBA Metropool

Hogeschool	Karel de Grote Hogeschool Antwerpen
Beleidsverantwoordelijke	Stef Janssens, directeur Onderwijsgroep Welzijn & Gezondheidszorg
Telefoonnummer	03/613.15.70
E-mail	Stef.janssens@kdg.be
Website	www.kdg.be
Bestuur	Karel de Grote Hogeschool, Katholieke Hogeschool Antwerpen vzw, afgekort KdG vzw

Positionering in het opleidingsaanbod

Niveau	Hoger beroepsonderwijs
Onderwijskwalificatie	Graduaat in de basisverpleegkunde
Studiegebied	Personenzorg
VKS	5
Europese Hogeronderwijsruimte (Dublin-descriptoren)	HO korte cyclus
Europees Kwalificatiekader voor een Leven Lang Leren	5
Logische doorstroommogelijkheden	<ul style="list-style-type: none">• Bachelor in de verpleegkunde• Werkveld basisverpleegkundige

Bijlage 2: Opleidings specifieke leerresultaten (OLR)

1. Gegevens verzamelen, zorg organiseren en coördineren vanuit verpleegproblemen, in overleg met andere zorgverleners
 - Verzamelen, structureren en analyseren van gegevens uit verschillende bronnen
 - Coördineren en afstemmen van de zorg bij de zorgvrager en zijn sociaal netwerk (inclusief preventie)
 - Toewijzen van de zorg aan de meest aangewezen zorgverlener ifv het zorgproces
 - Mee bewaken van de continuïteit van de intra-, extra- en transmurale zorg
2. Cliëntgerichte en -gestuurde verpleegkundige zorg op maat verlenen.
 - Vertalen van vastgestelde noden naar cliëntgerichte en -gestuurde zorg
 - Autonoom handelen in niet complexe zorgsituaties
 - Handelen volgens het verpleegplan (opgemaakt door VVAZ) in complexe situaties
 - Flexibel aanpassen van het verpleegkundig handelen en een ruime mate van initiatief
3. Doelgericht communiceren en samenwerken met de zorgvrager en zijn sociaal netwerk met als doel het bevorderen van somatisch, sociaal, psychisch en existentieel welbevinden. Hierbij rekening houdend met diversiteit.
 - Communicatie afstemmen op de specifieke noden en wensen van de zorgvrager en zijn sociaal netwerk
 - Een professionele relatie opbouwen met de zorgvrager en zijn sociaal netwerk, gericht op empowerment
 - Coachen en ondersteunen van zorgvragers en hun sociaal netwerk ifv gezondheidsbevordering, behoud van autonomie en levenskwaliteit
4. Doelgericht communiceren en samenwerken met het intra- en interprofessionele team, op een efficiënte en gestructureerde wijze, zowel mondeling als schriftelijk over de zorgrelatie, de zorginhoud en het zorgproces en dit in vakterminologie.
 - Professioneel communiceren met het intra- en interprofessionele team
 - Interdisciplinair samenwerken in functie van de continuïteit van de zorgprocessen en gemeenschappelijke zorgdoelstellingen
 - Coachen en begeleiden van zorgverleners ifv hun leerproces
5. Kwaliteitsvolle zorg verlenen binnen de grenzen van het beroepsdomein en eigen competenties, conform de vigerende wetgeving, reflecteren op eigen handelen en regelmatig professionaliseren.
 - Evidence based zorg verlenen
 - Handelen volgens de grenzen van het wetgevend kader
 - Handelen vanuit de beroepsdeontologie, de eigen ethische waarden en die van de zorgvrager en dit bespreekbaar maken bij problemen
 - Initiatief nemen om te professionaliseren
 - Vanuit een kritische ingesteldheid voortdurend reflecteren over situaties en eigen handelen.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Mia Sas (*voorzitter*), Voormalig algemeen directeur Odisee;

Michael Laarman (*commissielid*), Teamleider Associate Degree educatief professional beroepsonderwijs gezondheidszorg en welzijn, Hogeschool van Amsterdam;

Sophie Vancauwenberghe (*commissielid*), Directeur patiëntenzorg Klief;

Annemie Meeusen (*commissielid*), Onderwijsinspecteur;

Martine Zaman (*commissielid*), Onderwijsinspecteur;

Mary Van Es (*cursist-commissielid*), Cursist.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Bert Van Poeck** (*procescoördinator*) beleidsmedewerker NVAO.
- **Marianne van der Weiden** (*extern secretaris*).

Alle commissieleden hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

Donderdag 20 maart 2026, 13.00-14.30 uur (online)

Gesprekspartners:

Sint-Norbertus:

- kwaliteitscoördinator; onderwijsinnovator;
- stagecoördinator;
- onderwijsinnovator;
- voorzitter bestuursorgaan KOBA Metropool;
- adjunct-directeur HBO5-verpleegkunde en basisverpleegkunde.

Vanuit het samenwerkingsverband:

- opleidingshoofd Verpleegkunde;
- directeur onderwijsgroep Welzijn en Gezondheidszorg;
- coördinator brugopleiding.

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het *“Beoordelingskader graduaat in de basisverpleegkunde”* zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 24 mei 2024.

Nadat de aanvraag ingediend door de instellingen ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instellingen tekenden geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgelijst.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de potentiële kwaliteit van de nieuwe opleiding en het naleven van de onderwijsreglementering en andere relevante regelgeving zoals opgenomen in het betreffende beoordelingskader.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een oordeel over de potentiële kwaliteit aan de hand van 8 facetten van de nieuwe opleiding en afzonderlijk oordeel over de onderwijsreglementering en andere relevante regelgeving. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO en de Onderwijsinspectie bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Documentatie beschikbaar gesteld bij de aanvraag

- Opleidingsdossier
- Bijlagen:
 1. Kruistabel beroepskwalificatie zorgkundige – OLR basisverpleegkundige
 2. Kruistabel DLR – OLR basisverpleegkundige
 3. Instroomprocedure
 4. Vrijstellingenbeleid
 5. Onderwijskundige visie Verpleegkunde Metropool
 6. Organisatie opleiding
 7. Onderwijs- en examenreglement
 8. Professionele ervaring – stagereglement
 9. Voorbeeld projectfiche communicatie
 10. Focusgroep werkveld voor afstemming
 11. Complexe – niet complexe situaties
 12. ECTS-fiches 1e 60 STP
 13. ECTS-fiches 2e 60 STP
 14. Koppeling OLODs – verpleegkundige handelingen
 15. Koppeling OLODs – zorgkundige handelingen
 16. Beschrijving personeel voor omvorming
 17. Taakbeschrijving werkgroep kwaliteit
 18. Beoogde profiel en vereiste competenties leraar basisverpleegkunde
 19. Visie professionalisering
 20. Professionaliseringsplan
 21. Organisatie waarderingsgesprekken
 22. Projectfiche implementatie AI-beleid
 23. Functiebeschrijving studieloopbaanbegeleider
 24. Visie op cursistenbegeleiding Verpleegkunde Metropool
 25. Studiewijzer
 26. Onderwijsfiche 1V7.1 Communicatie met de zorgvrager
 27. Voorbeeld resultatenoverzicht
 28. Samenwerkingsafspraken CLB – Verpleegkunde Metropool
 29. ZOLLM projectfiche
 30. Meerjarenplan cursistenbegeleiding
 31. Meerjarenplan samenwerkingsverband
 32. Jaaractieplan samenwerkingsverband ifb de decretale verplichtingen
 33. Evaluatie toetsbeleid
 34. Voorlopig EVC-reglement AUHA
 35. Samenwerking implementatie didactisch EPD
 36. Projectfiche omvorming tot graduaat basisverpleegkunde
 37. 2V7.1 Onderwijsfiche Begeleiding van de zorgvrager
 38. Toetsprogramma 1^e 60 STP start september
 39. Toetsprogramma 2^e 60 STP start september
 40. Toetsprogramma 1^e 60 STP start februari
 41. Toetsprogramma 2^e 60 STP start februari
 42. Groeilijn stageleerdoelen
 43. Generieke theoretische leerdoelen opgebouwd volgens Bloom
 44. Beheersingsniveaus op stage – concreet (EDI)
 45. Organisatie begeleidende en delibererende klassenraden
 46. Toetsmatrijs verpleegkundig-klinisch redeneren
 47. Kwaliteitscode onderwijs
 48. Campuswerkplan 2024-2025
 49. Campuswerkplan 2025-2026

50. Overleg-/infomomenten werkveld in functie van kwaliteit

Bijlage 7: Bevindingen van de onderwijsinspectie in functie van het erkenningsonderzoek

Hieronder vinden jullie de feedback met betrekking tot deze ingediende documenten. Het in orde zijn van deze documenten vormt slechts één van de onderdelen van een erkenningsonderzoek.

Documenten	Aangeleverd	Feedback
Functiebeschrijvingen	ja	Functiebeschrijving studieloopbaanbegeleider is aangeleverd, andere functiebeschrijvingen ontbreken
Cursistenbegeleiding volgens zorgcontinuüm	ja	Cursistenbegeleiding volgens het zorgcontinuüm staat uitgeschreven in het document <i>'Studentenbegeleiding: Missie en visie campus Verpleegkunde Metropool'</i>
Professionaliseringsplan met nascholingen	ja	Professionaliseringsplan opgemaakt in 2022
Jaarplanning (= Overzicht startdata, vakanties, evaluatieperiodes en deliberaties)	ja	Jaarplanning met overzicht lessen/stages/ examens/deliberaties
Schoolreglement	ja	De school heeft een OER en een studiewijzer De kosten zijn vermeld. Toelatingsvoorwaarden zijn vermeld. Vrijstellingsprocedure met een link naar de website.
Samenwerkingsovereenkomst CLB	ja	Er is een niet gehandtekende samenwerkingsovereenkomst

